

ANLATIM ÖZELLİKLERİ

1. Açıklık:

Bir cümlelerin anlam belirsizliği taşımadan tek bir anlam içermesidir. Bir cümlelerin birden çok anlam taşıması, anlam belirsizliğine dolayısıyla da anlatım bozukluğuna yol açar. Anlam belirsizliğinin oluşması birkaç nedenden kaynaklanmaktadır:

- Bana ne söyleyeceğini biliyorum.
(.....)
- Balık tutmayı dayımdan çok severim.
(.....)
- Yaralı kadına korkulu gözlerle baktı.
(.....)

2. Duruluk:

Duruluk, düşünceyi yeterli sözcük ya da sözcük öbeği kullanarak anlatmadır. Duru bir anlatımdan tek sözcük çıkarılamayacağı gibi, tek sözcük de eklenemez. Kısaca duruluk; gereksiz kelime, kelime grubu ve eklere yer verilmemesidir.

- Onunla ilk tanıştığımda ondan hiç hoşlanmamıştım.

3. Yalınlık (Sadelik):

Yalınlık; anlatımın süsten, söz sanatlarından, gösterişten, basmakalıp söyleyişlerden uzak olmasıdır.

- Kimi zaman, sana diyeceklerimi tutup onlara desem diyorum, sana susacaklarımı onlara sussam...

4. Özgünlük:

Anlatımda başkasına benzememe, kendine has olmaktır. Yazıda taklitçilikten kaçınma; farklı, yeni, alışılmadık dışında olmaktır.

- Büyük sanatçıyı ötekilerden ayıran, eserinin altından imzası çekildiğinde bile bilinir oluşudur.

- Özgün olmayı anlatan bazı söz öbekleri şunlardır: **kendi sesini yakalamak, kendi damgasını vurmak, kendi soluğunu yaymak, kendi mührünü basmak, imzasını atmak, sıra dışı olmak...**

- Özgün olmamayı anlatan bazı söz öbekleri şunlardır: **basma-kalıp ifadeler, sıradan anlatım, beylik sözler, başkalarının ayak izinden gitmek, açılmış yoldan ilerlemek, başkalarına öykünmek...**

5. Doğallık:

Anlatımın yapaylıktan, yapmacıklıktan uzak olması, içten geldiği gibi oluşturulmasıdır.

- Gelebilecek eleştirileri önemsemeden içinden geldiği gibi dile getirmiş düşüncelerini.

6. Özlülük:

Az sözle çok şey anlatmaktır. Özlü cümlelerde anlatım genellikle çok katmanlı, derin ve yoğundur. Özlü cümlelerde, "satır aralarındaki anlam", "buzdağının görünen yüzeyi" gibi söz öbekleri kullanılır. Atasözleri ve bazı şiirler özlü anlatım içerir.

- Bu işin nereye varacağını sorduğumuzda bize, "Aşığa Bağdat sorulmaz." cevabını verdi.

7. Ulusallık-Yerellik:

Bir sanatçının sadece kendi ülkesinin insanlarına hitap edebilmesine **ulusallık**, bu ülkenin bir bölgesine hitap edebilmesine ise **yerellik** denir.

- Yazar, eserini kendi toprağının öz suyu ile yoğurmadağı müddetçe evrensele ulaşamaz.

8. Evrensellik:

Yazıda, insanların ortak duygu ve düşüncelerini yansıtmaya, tüm dünyaya seslenebilmeye denir.

- Sanatçıyı ölümsüz kılan tüm insanlığın ortak duygularına seslenebilmesidir.

9. Etkileyicilik:

Bir eserin veya metnin ele aldığı konuyla ya da anlatımının güzelliğiyle okurda bir duygu veya davranış değişikliği yaratmasıdır.

- Bu yapıt, anlatımıyla okurunu peşinden sürüklüyor.

10. Akıcılık:

Anlatımın herhangi bir engele takılmadan pürüzsüz bir şekilde sürüp gitmesidir. Telaffuzu zor sözcükler, karmaşık cümleler, devrik cümleler, ses akışını bozan ifadeler akıcılığın önündeki engellerdir.

- Şemsi Paşa Pasajı'nda sesi büzüşesiceler.

11. Sürükleyicilik:

Okuyucunun ilgisini canlı tutmak, okuyucuyu esere bağlamaktır.

- Yazarın son çıkan romanı o kadar ilgimi çekti ki onu bir solukta okudum.

12. Tutarlılık:

Anlatımda birbiriyle çelişen düşünceleri ileri sürmemek, sık sık düşünce değiştirmemektir.

13. Yoğunluk:

Birçok anlamı bir arada vermektir. Anlam içinde anlam bulunacak şekilde bir anlatımı tercih etmektir.

14. Kalıcılık:

Geçmiş dönemde ortaya konan bir yapıtın gelecekte de ilgi görmesi, geçerliliğini korumasıdır.

15. Çağdaşlık:

Çağının gerisinde kalmamak, çağına uygun özellikler taşımaktır.

16. İçtenlik:

Anlatımın yürekten, candan, samimi olmasıdır.